

آیین‌نامه ارزشیابی مدارک تحصیلی دانشگاه‌های خارج از کشور

ماده ۱- تعاریف

۱. وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
۲. سازمان: سازمان امور دانشجویان.
۳. اداره کل: اداره کل امور دانش‌آموختگان سازمان امور دانشجویان.
۴. موسسه/موسسات: هر یک/همه دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی خارج از کشور.
۵. مدرک تحصیلی: مدرک صادره از موسسه/موسسات است که در ارتباط با رشته‌های تحصیلی وزارت متبوع بوده و از طرف موسسه/موسسات به دانش‌آموختگان مربوط اعطا می‌شود.
۶. دانش‌آموختگان: کسانی که در یکی از موسسات، تحصیل کرده و موفق به دریافت مدرک تحصیلی شده‌اند.
۷. دانشگاه/دانشگاه‌ها: منظور دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و پژوهشی داخل کشور می‌باشند که تحت نظر وزارت به فعالیت مشغول می‌باشند.
۸. ارزشیابی: تعیین و تطبیق ارزش علمی مدارک تحصیلی صادره در خارج از کشور، هم‌تراز با یکی از مقاطع تحصیلی رسمی در آموزش عالی داخل کشور.
۹. اعتبارسنجی: تعیین اعتبار علمی موسسه/موسسات بر اساس مقررات وزارت متبوع و موازین این آیین‌نامه.
۱۰. شورای ارزشیابی: شورای تعیین ضابطه‌های لازم در مورد ارزشیابی و اعتبارسنجی مدارک تحصیلی صادره از خارج از کشور.
۱۱. طول دوره تحصیل و اقامت: طول مدت اقامت دانشجویی لازم برای تحصیلات حضوری و نیمه‌حضوری (به استناد گذرنامه) به شرح زیر می‌باشد:

دوره تحصیلی	طول دوره تحصیلی	حداقل مدت اقامت دانشجویی لازم برای تحصیلات حضوری	حداقل مدت اقامت دانشجویی لازم برای تحصیلات نیمه‌حضوری
کار دانی	۲۴ ماه	۱۶ ماه	—
کارشناسی سه ساله	۳۶ ماه	۲۳ ماه	—
کارشناسی چهار ساله	۴۸ ماه	۳۰ ماه	—
کارشناسی ارشد یکساله	۱۲ ماه	۹ ماه	—
کارشناسی ارشد دوساله	۲۴ ماه	۱۲ ماه	—
کارشناسی ارشد پنج ساله	۶۰ ماه	۳۶ ماه	—
دکتری	۳۶ الی ۴۸ ماه	۲۴ ماه	۱۴ ماه

۱۲. کمیسیونهای ارزشیابی مدارک: کمیسیونهای تخصصی در رشته‌های مختلف که هر یک از مدارک تحصیلی و مدارک مرتبط دانش‌آموختگان را وفق مقررات قانونی مرتبط، طبق این آیین‌نامه و مصوبات شورای ارزشیابی مدارک تحصیلی مورد بررسی و ارزشیابی قرار می‌دهند.

۱۳. ارزشنامه: مدرکی است که بر اساس مفاد این آیین‌نامه و به تصویب هیئیک از کمیسیونهای ارزشیابی مدارک، به عنوان همطراز تحصیلی در موسسه/ موسسات توسط اداره کل صادر و به امضای رییس سازمان می‌رسد.

۱۴. شیوه آموزشی: تحصیل دانش‌آموخته بر اساس مفاد این آیین‌نامه، حضوری و نیمه‌حضوری تعیین می‌شود، حتی اگر متقاضی در موسسه ذی‌ربط به عنوان حضوری ثبت‌نام و یا مدرک تحصیلی حضوری صادر شده باشد.

[توضیح بند ۱۴: طبق مفاد این آیین‌نامه تحصیلات غیر حضوری مجاز نمی‌باشد و تحصیلات نیمه حضوری نیز صرفاً در دوره دکتری امکان‌پذیر است. همچنین چنانچه متقاضی در موسسه ذی‌ربط به عنوان دانشجوی حضوری دوره دکتری ثبت نام کرده و مدرک تحصیلی وی نیز حضوری صادر شده باشد، کمیسیونهای ارزشیابی ممکن است تحصیلات وی را متناسب با مدت حضور در کشور محل تحصیل نیمه حضوری ارزیابی نمایند.]

ماده ۲- ترکیب اعضای شورا و کمیسیونهای ارزشیابی:

الف - ترکیب اعضای شورای ارزشیابی:

۱. رییس سازمان (رییس شورا)؛
۲. مدیرکل امور دانش‌آموختگان (دبیر شورا)؛
۳. معاون آموزشی وزارت یا نماینده تام‌الاختیار؛
۴. معاون پژوهشی وزارت یا نماینده تام‌الاختیار؛
۵. رییس مرکز نظارت و ارزیابی آموزش عالی.
۶. پانزده تن از شخصیت‌های علمی - فرهنگی و آشنا به نظام‌های مختلف آموزشی و پژوهشی که با پیشنهاد رییس شورا و با تأیید و حکم وزیر برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند.

ب - ترکیب اعضای کمیسیونها:

۱. حسب تشخیص و تصویب شورای ارزشیابی، کمیسیونهای تخصصی به تعداد مورد نیاز تشکیل می‌شود و هر کمیسیون، متشکل از حداقل پنج تن از اعضای هیأت علمی برجسته دانشگاه‌ها به پیشنهاد اداره کل و حکم رییس سازمان انتخاب می‌گردند.
۲. یک تن از اعضای مذکور باید حداقل در مرتبه دانشجویی باشند.
۳. تصمیمات کمیسیون با موافقت حداقل سه تن از اعضاء معتبر خواهد بود.

ماده ۳- اعتبارسنجی موسسه:

۱. هر یک از موسسات و شعب آنان در کشورهای مختلف، بر اساس ویژگی‌های عمومی، آموزشی، پژوهشی و فناوری، اداری - مالی و رفاهی، بررسی و با تصویب شورای ارزشیابی مدارک تحصیلی، به یکی از گروه‌های زیر سطح بندی می‌شوند و به نحو مقتضی از طریق اداره کل اطلاع‌رسانی می‌گردد.

- گروه الف: موسسات ممتاز؛
- گروه ب: موسسات خوب؛
- گروه ج: موسسات متوسط؛
- گروه د: موسسات ضعیف؛
- گروه هـ: موسسات غیر قابل قبول؛

۲. جهت اعتبارسنجی دانشگاه‌های خارجی عنداللزوم حضور رایزن علمی یا اخذ نظریه مکتوب آنان در بررسی و تصویب ضروری است.

۳. اعتبارسنجی موسسات خارجی در صورت لزوم هر سال یکبار انجام می‌شود.

۴. اعتبار علمی موسسات (و نیز شعب آنان در سایر کشورها) بر مبنای نظر «مرجع قانونی ذیربط» در کشور (های) متبوع و نظر کارشناسی اداره کل امور دانش‌آموختگان تعیین می‌گردد.

ماده ۴- شرایط عمومی ارزشیابی:

۱. برای ارزشیابی مدارک تحصیلی، علاوه بر رعایت قوانین و مقررات آموزش عالی کشور و مفاد این آیین‌نامه، ضوابط و مقررات عمومی و ضوابط خاص آموزشی هر کشور که به پیشنهاد اداره و تصویب شورای ارزشیابی می‌رسد الزامی است. به همین منظور مقررات مرتبط جهت اطلاع‌رسانی در سایت اداره کل درج می‌شود.

۲. مدارک تحصیلی در دوره‌های حضوری برای کلیه مقاطع تحصیلی و نیمه حضوری صرفاً در مقطع دکتری با رعایت سایر ضوابط و مقررات امکان‌پذیر است.

۳. مدارک تحصیلی کلیه مقاطع غیر حضوری صادره توسط دانشگاه‌های خارج از کشور به هیچ عنوان قابل بررسی و ارزشیابی نیست.

۴. مدارک تحصیلی موسسات غیرقابل قبول، به هیچ عنوان قابل بررسی و ارزشیابی نیست.

۵. مدارک تحصیلی موسسات ضعیف در مقاطع کارشناسی‌ارشد و دکتری به هیچ عنوان قابل بررسی و ارزشیابی نیست.

۶. مدارک تحصیلی در چارچوب مقاطع رسمی داخل کشور و شامل: کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری ارزشیابی می‌شود. کمیسیون‌های ارزشیابی مدارک، برای تعیین عنوان رشته تحصیلی، رشته و گرایش، وضعیت تحصیلات قبلی متقاضی را مورد توجه و بررسی قرار می‌دهند.

۷. مدارک تحصیلی دانش‌آموختگانی که صرفاً دارای ارزش استخدامی یا معادل بوده حتی اگر در یکی از موسسات معتبر ادامه تحصیل داده و مدرک بالاتر اخذ نموده باشند، غیرقابل بررسی و ارزشیابی است.

۸. مدارک تحصیلی رشته‌های مرتبط با "زبان و ادبیات فارسی" از کلیه موسسات معتبر خارجی مورد تأیید وزارت، صرفاً در مقاطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد، با بررسی کیفی جامع و دقیق، قابل بررسی و ارزشیابی می‌باشد و به هیچ عنوان، مدارک دوره دکتری رشته مذکور از کشورهای خارجی قابل بررسی و ارزشیابی نمی‌باشد.

۹. مدارک تحصیلی دوره‌های شش‌ساله دامپزشکی (MVM) در صورت ارائه پایان‌نامه و گذراندن حداقل ۲۲۰ واحد در مقطع "دکتری عمومی حرفه‌ای دامپزشکی" و بدون نیاز به ارائه پایان‌نامه و دوره‌های پنج‌ساله دامپزشکی با ارائه پایان‌نامه، صرفاً با اخذ مدرک "کارشناسی ارشد دامپزشکی" ارزشیابی می‌گردد.

۱۰. ارزشیابی مدارک تحصیلی خارجی، حتی چنانچه از دانشگاه‌ها و موسسات معتبر صادر شده باشد، می‌تواند به تشخیص شورای ارزشیابی، کمیسیون‌های ارزشیابی و یا مدیرکل پس از ارزیابی توانمندی‌های علمی و پژوهشی و حرفه‌ای متقاضی (انجام مصاحبه، اخذ آزمون، برگزاری جلسه دفاعیه، بررسی پایان‌نامه و رساله، درخواست مقاله و یا بررسی نتایج عملی و قابلیت حرفه‌ای) صورت پذیرد.

ماده ۵- ارزشیابی اختصاصی مدارک تحصیلی حضوری:

ارزشیابی مدارک تحصیلی کاردانی

۱. مدارک تحصیلی کاردانی کلیه موسسات سه گروه اول شامل ممتاز، خوب و متوسط، پس از بررسی و اطمینان از صحت صدور و تعلق آن لو پس از بررسی در کمیسیون‌های تخصصی ارزشیابی، ارزشیابی و ارزشنامه مربوط صادر می‌شود.
۲. مدارک تحصیلی کاردانی **موسسه ضعیف** توسط کمیسیون تخصصی ذیربط بررسی و اتخاذ تصمیم می‌شود.

ارزشیابی مدارک تحصیلی کارشناسی

۱. ارزشیابی مدارک تحصیلی **موسسات ممتاز و خوب**، منوط به داشتن مدرک دیپلم دوازده (۱۲) ساله یا پیش‌دانشگاهی معتبر است.
۲. برای ارزشیابی مدارک تحصیلی **موسسات متوسط و ضعیف**، علاوه بر داشتن مدرک دیپلم دوازده ساله یا پیش‌دانشگاهی لازم است:

- الف- معدل دیپلم یا پیش‌دانشگاهی دانش‌آموخته، حداقل ۱۴ یا هم‌تراز آن باشد.
- ب- رشته تحصیلی دانش‌آموخته با رشته تحصیلی دبیرستانی و پیش‌دانشگاهی وی سازگار باشد.
- ج- در صورت نداشتن شرایط بندهای الف و ب، مشروط به شرکت در آزمون سراسری کارشناسی ارشد در رشته مربوط و کسب حداقل ۸۰٪ نمره آخرین فرد پذیرفته شده و یا شرکت در آزمون کتبی به تشخیص کمیسیون‌های ارزشیابی ذیربط.

ارزشیابی مدارک تحصیلی کارشناسی ارشد

۱. برای ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از **موسسات ممتاز و خوب**، داشتن مدرک کارشناسی معتبر از دانشگاه‌های داخل یا موسسات گروه‌های ممتاز یا خوب لازم است.
۲. برای ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از **موسسات متوسط**، علاوه بر داشتن مدرک کارشناسی معتبر از دانشگاه‌های داخل یا موسسات گروه‌های ممتاز یا خوب لازم است:

- الف- رشته تحصیلی کارشناسی ارشد با رشته تحصیلی مقطع کارشناسی هماهنگ باشد.
- ب- معدل کل مدرک کارشناسی، حداقل ۱۴ یا معادل آن باشد.
- ج- در صورت نداشتن هر یک از شروط "الف" و "ب" یا "ب"، به شرط بررسی کیفی و احراز توانمندی‌های علمی، پژوهشی و حرفه‌ای متقاضی از طریق اخذ آزمون، مصاحبه علمی، ارائه مقاله علمی - پژوهشی (حسب مورد یک یا همه آنها)، به تشخیص کمیسیون‌های تخصصی ذیربط.

ارزشیابی مدارک تحصیلی دکتری

۱. ارزشیابی مدارک تحصیلی دوره دکتری صادره از موسسات ممتاز و خوب، منوط به داشتن مدرک کارشناسی ارشد معتبر از دانشگاه‌های داخل یا دانشگاه‌ها و موسسات خارجی مورد تأیید وزارت.
۲. برای ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از موسسات متوسط شرایط زیر لازم است:
الف- داشتن مدارک کارشناسی و کارشناسی ارشد معتبر از دانشگاه‌های داخل یا دانشگاه‌ها و موسسات خارجی مورد تأیید وزارت.
ب- داشتن رساله با کیفیت به تشخیص صاحب‌نظران متخصص منتخب کمیسیون ارزشیابی ذیربط که از طریق برگزاری جلسه ارزیابی رساله احراز می‌گردد.

ماده ۶- ارزشیابی اختصاصی مدارک تحصیلی نیمه حضوری در مقطع دکتری:

۱. مدرک تحصیلی مربوط به دوره‌های نیمه‌حضوری صرفاً در مقطع دکتری برای موسسات ممتاز و خوب ارزشیابی می‌شود.
۲. شرایط لازم برای ارزشیابی مدارک تحصیلی دوره‌های نیمه‌حضوری در مقطع دکتری برای موسسات ممتاز و خوب همان شرایط لازم برای ارزشیابی مدارک تحصیلی دکتری حضوری صادره از موسسات متوسط می‌باشند.
۳. مدارک تحصیلی ناشی از تحصیلات نیمه‌حضوری موسسات متوسط و ضعیف، غیرقابل ارزشیابی می‌باشند.
۴. بررسی و ارزشیابی مدارک تحصیلی دکتری کسانی که از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، شروع به تحصیل در دوره‌های نیمه‌حضوری نمایند، منوط است به:
الف- تحصیل منحصراً در دانشگاه‌های ممتاز و خوب و در رشته‌های مرتبط با تحصیلات قبلی انجام شده باشد.
تبصره- داشتن استاد راهنمای دوم داخلی، از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های داخل که مجاز به داشتن دانشجوی دکتری می‌باشند (مبتنی بر اخذ موافقت رسمی از معاونت آموزشی و پرداخت هزینه‌های مربوط به تشخیص دانشگاه) برای کسانی که در دوره‌های نیمه‌حضوری تحصیل می‌نمایند توصیه می‌گردد. اداره کل امور دانش‌آموختگان ملزم به تسهیل در روند ارزشیابی مدارک تحصیلی خارجی این دسته از متقاضیان خواهد بود.

ماده ۷- سایر مقررات:

۱. کلیه مقالات علمی - پژوهشی موضوع این آیین‌نامه باید واجد شرایط زیر باشند:
الف- دانش‌آموخته مؤلف اصلی آنها باشد.
ب- موضوع و محتوای آنها، هماهنگ با پایان‌نامه تحصیلی یا رساله دکتری باشد.
ج- به تشخیص کمیسیون ذیربط ارزشیابی مدارک، در نشریات علمی - پژوهشی دارای نمایه بین‌المللی معتبر منتشر شده باشد.
۲. انتخاب پایان‌نامه یا رساله در ارتباط با نیازهای داخل کشور، منوط به داشتن یک استاد راهنمای دوم از میان اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها می‌باشد.
۳. مدارک تحصیلی مقطع دکتری که بدون گذراندن دوره کارشناسی ارشد اخذ شده باشد، صرفاً چنانچه از دانشگاه‌ها و موسسات گروه ممتاز و خوب اخذ شده باشد قابل بررسی و ارزشیابی است.
۴. در هنگام ارزشیابی همزمان مدارک تحصیلی دو مقطع متوالی تحصیلی، چنانچه مدرک تحصیلی مقطع قبلی از موسسه‌ای اخذ شده باشد، که آن موسسه از نظر وزارت معتبر نباشد، اما مدرک تحصیلی مقطع بالاتر، از موسسه معتبر گروه‌های ممتاز و خوب باشد، مدرک تحصیلی مقطع بالاتر به ترتیب با ضوابط مربوط به موسسات متوسط و ضعیف ارزشیابی خواهد شد. در

صورتی که مدرک تحصیلی مقطع بالاتر از موسسه معتبر گروه‌های متوسط و ضعیف باشد، مدرک مقطع مورد نظر غیرقابل ارزشیابی است.

۵. مدارک تحصیلی مربوط به رشته‌های تحصیلی هنری، صنعتی و مانند آنها که علاوه بر دروس نظری، مهارت‌های حرفه‌ای خاصی نیز از سوی موسسه محل تحصیل به دانشجویان ارائه می‌شود، مشروط به اعتبار موسسه، بر اساس ضوابطی که به تصویب شورای ارزشیابی مدارک تحصیلی خواهد رسید می‌باشد و در ارزشنامه صادره در کنار ذکر مقطع تحصیلی، کلمه "حرفه‌ای" نیز درج می‌شود.

۶. مدارک دوره (Doctor of Business Administration) DBA، چنانچه متضمن تهیه و دفاع از رساله بوده باشد، به مأخذ دکتری و در غیر این صورت با ارائه حداقل یک مقاله علمی - پژوهشی به مأخذ دکتری با رعایت مفاد مواد (۵) و (۶) و بند (۱) این ماده قابل بررسی و ارزشیابی است.

۷. بررسی و ارزشیابی مدارک مقطع دکتری رشته‌های مربوط به زبان و ادبیات خارجی که بنا به ضوابط خاص ارزشیابی مدارک کشورهای مربوط نیازمند انتشار مقاله در نشریات دارای نمایه بین‌المللی است، می‌تواند در قبال ارائه مقالات چاپ شده در نشریات علمی - پژوهشی معتبر در کشورهای مربوط (کشورهای عربی، روسیه و ...) به تشخیص کمیسیون تخصصی ذی‌ربط مورد بررسی و ارزشیابی قرارگیرد.

ماده ۸- رسیدگی به درخواست ارزشیابی (فرآیند ارزشیابی):

۱. مدارک تحصیلی دانش‌آموختگان پس از وصول به اداره کل، به لحاظ تطبیق با مدت اقامت دانشجویی برابر جدول فوق، مورد بررسی قرار می‌گیرد. تشکیل پرونده برای تعیین مراحل ارزشیابی صرفاً برای مدارک تحصیلی کامل امکانپذیر بوده و به مدارک ناقص هیچ ترتیب اثری داده نمی‌شود.

۲. اداره کل مکلف است در ظرف یک ماه از تاریخ دریافت مدارک دانش‌آموخته اقدام به تشکیل کمیسیون تخصصی ذی‌ربط نماید.

۳. برای ارزشیابی مدارک تحصیلی، ارائه اصل و فتوکپی کلیه مستندات مورد اشاره در این آیین‌نامه با داشتن مهرهای معتبر مراکز صادرکننده الزامی است.

۴. کلیه مدارک تحصیلی اصلی ارائه شده باید به مهر و تأیید نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور رسیده باشد.

۵. مهر و تأیید نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور صرفاً از جهت رعایت تشریفات اداری بوده و هیچ حقی برای متقاضی برای قبول و تأیید مدارک ایجاد نمی‌کند.

۶. پرداخت تمامی هزینه‌ای مربوط به ارزشیابی مدارک تحصیلی برعهده متقاضی می‌باشد.

۷. صدور ارزشنامه، منوط به امضای تعهدنامه دانش‌آموخته، مبنی بر اعلام موافقت کتبی با رأی صادره کمیسیون‌های ارزشیابی مدارک و نیز پرداخت وجه تمبر الصاقی و سایر هزینه‌های مربوط در صورت نیاز خواهد بود.

ماده ۹- رسیدگی به اعتراض و تجدیدنظر خواهی:

۱. هرگونه درخواست اعتراض به نتایج ارزشیابی، صرفاً تا یک سال پس از صدور گواهی موقت قابل طرح و بررسی است. بدیهی است پس از صدور اصل ارزشنامه، هیچگونه اعتراضی قابل وصول و بررسی نخواهد بود.

ماده ۱۰- رفع ابهام حقوقی و تفسیر آیین نامه:

در صورت اختلاف در چگونگی اجرا یا در مورد سکوت آیین نامه، موضوع توسط کمیسیون ویژه‌ای مرکب از اشخاص زیر بررسی و اعلام نظر می‌گردد.

۱. رئیس سازمان
۲. مدیر کل دانش‌آموختگان
۳. مدیرکل حقوقی سازمان
۴. چهار تن از اساتید کمیسیون‌های ارزشیابی به پیشنهاد مدیرکل امور دانش‌آموختگان و تأیید رئیس سازمان.